

Täysistunto

Torstai 30.11.2017 klo 16.02—22.05

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 14/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 14/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelu — edustaja Haatainen, valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

19.44 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Tässä esityksessä esitetään, että Kansaneläkelaitos korvaisi valtion varoista kunnalle ja kuntayhtymälle kiireellisestä sosiaalipalvelusta aiheutuneet kustannukset, kun välttämättömänä sosiaalipalvelua on annettu kansainvälistä suojelua hakeneelle ulkomaalaiselle, jonka vastaanottopalvelut ovat lakanneet kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla. Näitä korvattavia palveluita olisivat välttämättömänä sosiaalipalveluna annettu tilapäinen asuminen sekä kustannukset ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä.

Valiokunnan mietinnön mukaan valiokunta pitää tätä esitystä kannatettavana. Valtio korvaa nykyään kunnille kiireellisestä terveydenhuollosta aiheutuneet kustannukset niistä henkilöistä, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa ja joiden kustannuksia ole saatu perittyä asiakkaalta. Kuitenkin kunnissa on kiireellisissä tapauksissa välttämättömänä huolenpitona järjestetty esimerkiksi tilapäistä asumista ja myönnetty ruokakorvausta tai korvattu välttämättömät lääkkeet. Näin ollen valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtion korvausta kunnille laajennetaan sosiaalihuollon palveluihin esityksen mukaisesti. Samalla valiokunta toteaa, että tässä ei laajenneta muutoin tehtäviä, eli kysymys on vain kuntien saamasta korvauksesta näiden välttämättömien toimien osalta.

Näin ollen sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tämän hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

Tähän on jätetty yksi vastalause.

19.46 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan lisättävän sosiaalihuoltolain säännös, jonka mukaan valtio korvaisi kunnille tietyissä tilanteissa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilöille annettujen kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannukset. Kansaneläkelaitos korvaisi valtion varoista kunnalle ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

kuntayhtymälle kiireellisistä sosiaalipalveluista aiheutuneet kustannukset, kun välttämättömästä sosiaalipalvelusta on annettu kansainvälistä suojelua hakeneelle ulkomaalaiselle, jonka vastaanottopalvelut ovat lakanneet kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla. Korvattavia palveluja olisivat välttämättömänä sosiaalipalveluna annettu tilapäinen asuminen sekä kustannukset ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä.

Esittelen tässä perussuomalaisten jättämän vastalauseen tähän asiaan, ja viralliset esitykset teen sitten ensi maanantaina, kun tämä on toisessa käsittelyssä.

Tällä hallituksen esityksellä ei anneta uusia tehtäviä kunnille eikä uusia palveluja laittomasti maassa oleskeleville. Tämän esityksen tarkoituksena on jakaa valtion ja kuntien välisiä kustannuksia. Me perussuomalaiset ymmärrämme toki sen, että tiukalla olevia kuntia tuetaan joissakin asioissa ylimääräisissä kustannuksissa, koska niistä aiheutuu kunnille ylimääräistä painetta ja siinä mielessä resurssien antaminen on ymmärrettävää. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä myös, että ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa ja auttamisessa tehdään Suomessa toimia.

Me esitämme kuitenkin huolestamme valtion ja kuntien jaetusta taakanjaosta, sillä samalla, kun valtio kustantaa kielteisen turvapaikan saaneiden kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja, se luo myös kannustimia ja vetovoimatekijöitä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille siten, että heidän luvaton maassa oleskelunsa saattaa jatkua eivätkä he poistu maasta. Tämä on kestävämpi, ja Suomen tulisikin tehdä sellaisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, joilla laittomasti maassa oleskelevat poistuisivat Suomesta kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan.

Laittomasti maassa oleskelun ehkäisyyn ja hallintaan laaditussa toimenpidesuunnitelmassa vuonna 2016 todettiin, että vuonna 2015 saapuneista turvapaikanhakijoista runsaat 11 300 on saanut kielteisen päätöksen oleskelulupahakemukseensa. Muutoksenhaun alaisena oli edelleen yli 9 400 hakemusta. Lisäksi vastaanottojärjestelmästä oli kadonnut noin 3 800 henkilöä. Näistä henkilöistä arveltiin, että jopa 8 000—10 000 voi jäädä oleskelemaan maassa laittomasti.

Kustannusarviossa henkilöä ja vuorokautta kohden majoituksen kustannukseksi arvioidaan 35 euroa, ruokakorvaukseksi 7 euroa, vähän päälle, ja lääkekorvauksiksi noin 5 euroa. Hätmajoitusta käyttäviä arvioidaan olevan 500—1 000 henkilöä noin kolmen kuukauden ajan. Ruokakorvausta hakevia olisi noin 1 500 henkilöä noin puolen vuoden ajan, ja muiden kustannusten perusteena on 1 000 henkilöä puolen vuoden ajan. Ja arvioiden mukaan kuntien menot olisivat yhteensä noin 5,4 miljoonaa euroa vuonna 2018. Eli tämä on ylimääräinen momentti siellä valtion budjetissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetissa esitetyt resurssit sosiaalihuoltolain muuttamiseen ja kuntien kustannusten korvaamiseen laittomasti maassa oleskelevien kiireellisten ja välttämättömien sosiaalipalvelujen osalta saattavat olla kuitenkin alimitoitettuja, sillä esimerkiksi Kuntaliiton asiantuntijalausunnossa todetaan, että Kuntaliiton näkemyksen mukaan rahoituksen riittävyys edellä mainittuihin palveluihin tulee turvata tarvittaessa lisäbudjetilla. Myös Helsingin kaupunki on lausunnossaan todennut, että esitys on tällaiseen riittämätön ja vastuu palvelujen järjestämisestä vastaanottopalvelujen ulkopuolelle jääneille ja siitä aiheutuvat kustannukset kohdistuvat yleisesti pääkaupunkiseudun kuntiin ja paine erityisesti Helsingin kaupunkiin on kova, mikä nostaa kaupungin henkilöstöresurssikustannuksia. Tämä tulisi esimerkiksi Helsingin kaupungin lausunnon mukaan huomioida kustannusten korvaamisessa. Kansaneläkelaitos on myös esittänyt asiantuntijakuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

lemisessä, että lisäkustannuksia voi tulla hallinnollisista kustannuksista sekä muun muassa tulkkaustilanteista.

Perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan kustannusten kasvusta ja siitä, että hallituksen esityksessä esitetään korvattavaksi sekä kiireelliset sosiaalipalvelut että välttämättömät sosiaalipalvelut. Ja meidän mielestämme lainsäädännössä tulisi avata erityisesti "kiireellisuuden" ja "välttämättömän" käsite sosiaalipalveluista puhuttaessa. Välttämättömistä sosiaalipalveluista puhuttaessa voi syntyä käsitys, että kyseessä on tuki, jota annetaan toistuvasti. Erityistä huolta on kannettava myös laittomasti maassa oleskelevien ja sosiaalipalveluiden piiriin hakeutuvien henkilöllisyyden identifiointista, sillä laittomasti maassa oleskelevien statusta ei kyetä välttämättä tarkistamaan, ja he saattavat hakeutua palvelujen piiriin toistuvasti esimerkiksi väärällä henkilöllisyydellä. Perussuomalaisten mielestä olisi syytä selvittää, miten laittomasti maassa oleskelevat olisi mahdollista rekisteröidä heidän sosiaalipalveluihin hakeutuessaan, jotta palvelujen antajilla olisi tarkka tieto palvelujen saajista.

Perussuomalaiset esittivät valiokunnassa kysymyksen siitä, miten kiireellisen sosiaalihuollon kustannukset laittomasti maassa olevien osalta on järjestetty muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa. Vertailua hallituksen esityksen mukaisesta kustannusten jaosta valtion ja kuntien välillä löytyy kuitenkin vähän. Ruotsissa kunnat vastaavat välttämättömyydestä avusta laittomasti maassa olevien osalta eikä valtio korvaa sitä kunnille. Tanskassa sen sijaan kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön, joka on saanut kielteisen päätöksen, tulee lähteä maasta. Tanskan maahanmuuttovirasto vastaa ulkomaalaisen tukemisesta, kunnes hän lähtee tai hänet karkotetaan Tanskasta. Perussuomalaisten mielestä olisi tärkeää, että ajantasaista tietoa siitä, miten erilaisista sosiaalipalveluista ja niiden kustannusjaosta säädetään Pohjoismaissa ja Euroopassa, olisi saatavilla, ja ehkä sitä tulevaisuudessa myös tulee.

Vielä muutamia seikkoja, mitä olemme vastalauseessa esittäneet. Me esitämme, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin rekisteröidäkseen kiireellisiin ja välttämättömiin sosiaalipalveluihin hakeutuvat, laittomasti maassa oleskelevat henkilöt, jotta heidän henkilöllisyytensä varmistetaan. Me esitämme myös, että laittomasti maassa oleskelevien kiireellisten ja välttämättömien sosiaalipalvelujen kustannuksia seurataan erittäin tarkasti, ja tämä on varmasti kaikkien tahtotila. Lisäksi me toivomme myös, etteivät lakimuutokset toimisi vetovoimatekijöinä laittomasti maassa oleskeleville vaan sen sijaan kannustaisivat laittomasti maassa oleskelevia poistumaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan ja sen jälkeen, kun he ovat saaneet kiireelliset sekä välttämättömät sosiaalipalvelut. Ja sitten vielä tietysti toivomme, että saamme jonkunlaista tietoa siitä, millä tavalla Pohjoismaissa ja Euroopassa tällaista vastaavanlaista lainsäädäntöä jo noudatetaan tai ollaan mahdollisesti säätämässä tulevaisuudessa.

Eli perussuomalaiset ovat esittäneet tästä vastalauseen. Me tulemme esittämään maanantaina myös tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 162/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.